

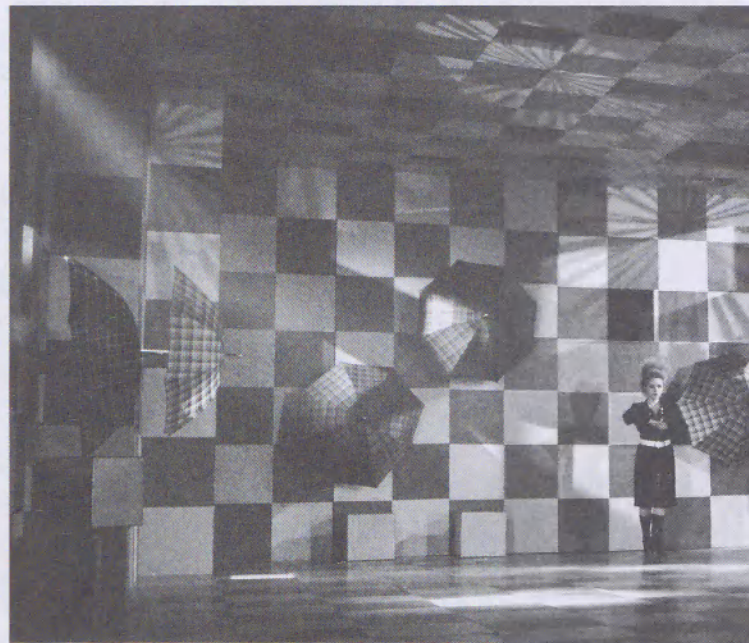
Zsedényi Balázs – Ugrai István

Sekély mélység

GYARMATI KATA:
HÉT NAP A VILÁG

A világról hangoztatott ordító közhelyek és evidenciák színpadi megjelenítése az egyik legtöbb kreatív energiát és intuíciót igénylő munka, hiszen az alkotók keze alatt a közhelyeknek el kell hagyniuk jól ismert formájukat, hogy az ne tudja elfedni többé a felszín alatt megbúvó tartalmat. Minden közhely egy csiszolatlan gyémánt, amit a rendezőnek kell fényesre suvickolnia, mivel a kimondott szónak önmagában semmi ereje sincs a színpadon, hacsak nincs alaposan megmunkálva. Mintha ez a lépés hiányozna az Újvidéki Színház előadásából, Puskás Zoltán rendezése ugyanis semmivel sem mond többet, mint a szórólap tartalomismertetője: „az első felvonás korunk problémáit felvonultató kérdésekkel foglalkozik, a társtalansággal, a magánnyal, az egymás közötti kommunikáció lehetetlenségével. (...) A második rész egy képzeletbeli vonaton játszódik, ahol a szereplők ugyanazok, mint az első felvonásban, de nem ismerik fel egymást, mégis érezni, hogy ezzel az utazással rendbe tudnak hozni valamit, amit valahol, valamikor elrontottak.”

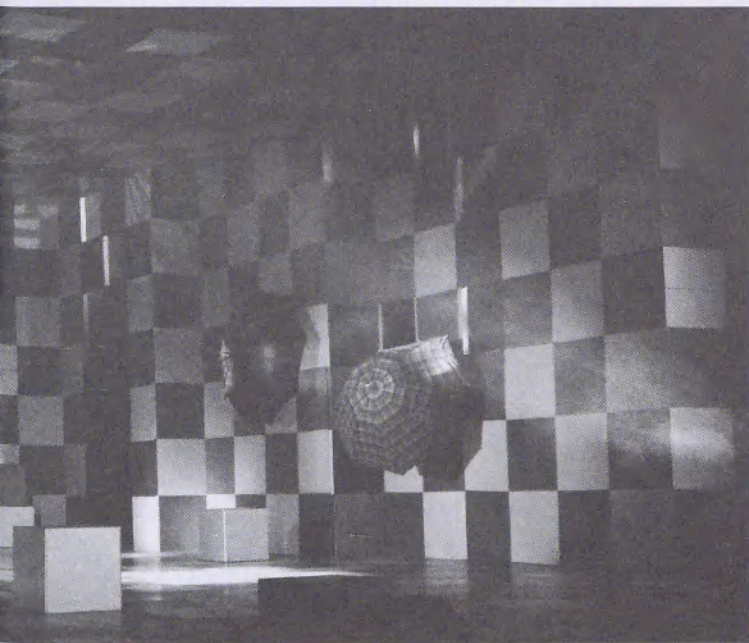
Az előadás határfoka nem sokkal múlja fölül az idézetét. Pedig Gyarmati Kata drámájában van lehetőség, csak talán a legnagyobb hiba, amit ezzel a szöveggel el lehet követni, ha minden egyes sorát véresen komolyan veszik, lévén, hogy kizárólag jól ismert panelekből építkezik. A két rész egy-egy külön történet. Az első három nővérrel és egy vakrandira épülő szélhámos vállalkozásról szóló bohózáti alaphelyzet meglehetősen elnyújtott kibontása (igen távolról asszociálhatunk a *Három nővérre*), mellékszálként pedig el-el-tünedeznek az emberek a világból (erről viszont Ionesco abszurdjára, a most a Stúdió „K”-ban látható *Rinoceritiszre*), csak éppen az nem derül ki, hogy miért: ez egyszerűen egy ilyen világ. A második rész többek között a *Godot-ra várva* című Beckett-drámát, illetve Buñuel *Az öldöklő angyalát* juttathatja eszünkbe a semmiből felbukkanó fojtogató transzcendenssel. A feldolgozott problematika sem mondható túlonként eredetinek, bár a nagyvárosi magány, az erkölcsi bástyákat ostromló pénz hatalma, a felszínes emberi kapcsolatok mind olyan témák, amelyek rengeteg aspek-

tusból körüljárhatók, kibeszélhetők. Gyarmati Kata ráadásul minden tartalmi elemet egy az egyben kimondat szereplőivel, és semmi nem indokolja, miért is kell ennek a színpadon expliciten megjelennie. A rendező, úgy tűnik, az előadásnak ezen aspektusával nemigen foglalkozott, ám annál több energiát fordított a forma kidolgozására.

Csik György sakktabla-díszlete elsöre kifejezetten izgalmas, és minden elemében nagyszerű szimbiózisban él a tartalommal: fekete-fehér világ, fekete-fehér érzelmek, katonás rend, szabályozott élettér, feszült darabosság, kimért távolságok, szögletes világ. Puskás Zoltán ehhez még eléggé látványosan érzékelteti a fragmentáltságot: a színészek többnyire egymástól távol állnak, alig érintkeznek, a jelenetszerűséget erős fénytechnikai effektusok, valamint sejtelmes kakofón intermezzók hangsúlyozzák, s mindezek ellenpontjaként hideg színekben mozgó látomásos figurák vonulnak fel néhány jelenet erejéig a színpadon (véltetően a manifesztálódott transzcendens követői lehetnek). A produkció e kétségtelen érdemei azonban nem képesek elfeledtetni azt a túlburjánzó és már-már paródiába forduló repetitívást (ilyen a jelenetváltások idegesítő elhatalmasodása), demagógiát és féktelen didaxist, amely mindeközben gátlástalanul garázdálkodik a színpadon. Nem beszélve arról, hogy mindegyik formai elem ahelyett, hogy fokozatosan árnyalná, egyre erőszakosabban sulykolja azt a „szent” mondanivalót, hogy: „embertelen a világ, és mi tesszük azzá”. Kolumbusz tojása.

S hogy az egészet még nehezebben lehessen megemészteni, az előadás mindezt meglehetősen humoratlanul teszi, jobban mondva nem a tartalomban keresi a komikum lehetőségeit, hanem a legsekélye(se)bb felszínen, így jobb híján azon kell(ene) nevetnie a nézőnek, hogy egy elesett árva lélek milyen szánalmasan megvezethető, és hogy milyen könnyű sebet ejteni egy lúzeren. Azaz szimplán kiröhögte az éppen pórul járókat, akik kivétel nélkül meglehetősen egydimenziós figurák. Puskás Zoltán ugyanis nem ecsettel, hanem pemzivel festi meg hőseit. A színészek egy apokali-

Miklós Csaba felvétele

tikus látomás tehetetlen szereplői, egyszerű sakkbábuk, egynéhány rájuk aggatott tulajdonsággal. Az így elidegenített formával egymás hatását erősítve szűnik meg a kapcsolat nézőtér és színpad között, és nincs az a színész, aki az ezáltal létrejövő falat át tudná törni.

Az első felvonás apokalipsziséét a másodikban egy „elvarázsolt” vasúti utazás váltja fel, amelynek során az alkohol hatására szinte valamennyi szereplő meggyónja a korábbiakban megjelenő életidegen szöglettesség okait, hogy együtt, immáron feloldozva bűnös hallgatásuk alól, nekivágjanak a Nagy Ismeretlennek. Bizony, az őszinteség néha jó dolog, és ezzel a böl-

csességgel térhetünk haza, bár ezt eddig is tudtuk. Sajnos az előadást még ebben a tekintetben is lehetetlen komolyan venni, a nagy életproblémák ugyanis – ellentétben azzal, amit a *Hét nap a világ* sugall – nem oldhatók meg egyetlen mondat kimondásával. Ezt talán még a meggyőződéses idealisták is kétkedve fogadnák. Így a produkció összes tanulsága még egy musicalben is csak egyetlen versszakra lenne elég: „Az életem szar”, vagy „Nekünk rossz itt” – hogy csak két olyan példát említsünk, amely ugyanezt az itt bő két és fél órás tartalmat néhány percben, jelentősen több humorral és kevesebb pátosszal, mégis árnyaltabban fogalmazza meg, szellemes öniróniával és agitációs szándék nélkül; elegánsabban, szimpatikusabban. Az *Avenue Q* vagy a *Producerek* bulvárdarab létre tudja ezt. S még csak olyan nagyon mélyek sem akarnak lenni.

GYARMATI KATA: HÉT NAP A VILÁG
(Az Újvidéki Színház előadása a Thália Színházban, a Határon Túli Magyar Színházi Estek programja)

Zeneszerző: Erős Ervin. **Díszlet-jelmez:** Csík György. **Koreográfus:** Gyenes Ildikó. **A rendező munkatársa:** Ferenc Judit. **Rendező:** Puskás Zoltán. **Szereplők:** Jankovics Andrea, Krizsán Szilvia, Elor Emína, Ábrahám Irén, Giricz Attila, Kovács Nemes Andor, Banka Livia, Német Attila, Pongó Gábor, Varga Tamás, Jaskov Melinda, Huszta Dániel, Sirmer Zoltán, Kőrösi István, Buza Ákos, Crnkovity Gabriella, Gombos Dániel, Kokrehel Júlia, Raffai Ágnes, Soltis Lehel.

„Sötétkék majdnemfekete”

MOZIÉJSZAKÁK A DUNÁN
5 főLDRE SZ 50 JÁVÉKFI LMJE **EGY HOSSZÚ FORRÓ NYÁRON ÁT**

Földregések zongorahangolója Elfelejtett ősök árnyai Női szeszély Mambó az ezredfordulón Terra Nova Palindromák Paranoia Park Mr. Vengeance, a bosszú ura A bosszú asszonya Ki érti Jane-t Anna nyara Csepp az óceánban Az igazság fogságában 4 nap Öten voltak Emberi érintés Szörnycsütörtök A Richard Nixon-merénylet A szájha és a bálna Az utolsó pillantás Zuhanás Eisenstein Vera Drake Utazás Kithirára Golyaállítás Candy Fatso gyorsbűfeje Forró zápor Mindörökké rock 'n' roll Álmodó asszonya Hugicám Az igazság éjszakája Nyár vége

DUNA